

สารนิพนธ์

พุทธศาสตร์บัณฑิต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

หนังสือประกอบการสัมมนาทางวิชาการ
ในพิธีประสาทปริญญา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ณ หอประชุม ม.ว.ก. ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วันที่ ๒๓-๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

สารนิพนธ์

พุทธศาสตรบัณฑิต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ณ หอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันที่ ๒๓-๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ : คณะกรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการ

คณะบรรณาธิการ : รศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง

พิสูจน์อักษร : คณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์

ออกแบบปก : นายศักดิ์รพี พันพา

จัดรูปเล่ม : นายสมบูรณ์ เฟ่งพิศ

พิมพ์ครั้งแรก : พฤษภาคม ๒๕๖๒

จำนวนพิมพ์ : ๑๕๐ เล่ม

ภาพประกอบ : กองกิจการนิสิต

จำนวนหน้า : ๕๒๐ หน้า

จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร.๐๓๕ ๒๔๘ ๐๑๓

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๕๕๕-๘๕๕๙

โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘-๕๕๕

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดจัดงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ หอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในวันที่ ๒๓-๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จมาเป็นองค์ประธาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จัดการศึกษาในรูปแบบสากลนิยม ตั้งแต่วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีแล้ว ๖๔ รุ่น ระดับปริญญาโท ๒๙ รุ่น ระดับปริญญาโท หลักสูตรนานาชาติ ๑๗ รุ่น และระดับปริญญาเอก ๑๕ รุ่น โดยได้ขยายการศึกษาออกไปสู่ภูมิภาค มี ๑๑ วิทยาเขต ๒๓ วิทยาลัยสงฆ์ ๒ ห้องเรียน ๗ หน่วยวิทยบริการ และมีสถาบันสมทบ ๗ แห่งทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ความเจริญรุ่งเรืองของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เป็นที่ภาคภูมิใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ในภาคเช้า มหาวิทยาลัย ได้จัดกิจกรรมสัมมนาทางวิชาการ กำหนดจัดให้มีปาฐกถา เรื่อง “บทบาทของ มจร ในยุคเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก : Roles of MCU in Technology Disruption Age” โดย พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ อัครมหาบัณฑิต กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๒ เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ประธานศูนย์ปรีชาญาณแห่งประเทศไทย และประธานสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก ในงานสัมมนาครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมงานมากกว่า ๖,๐๐๐ รูป/คน คณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์ ได้จัดต้นฉบับหนังสือสารนิพนธ์ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ เพื่อเป็นอนุสรณ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการของท่านผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์ ตลอดถึงเจ้าหน้าที่ทุกรูป/คน ทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ir.mcu.ac.th

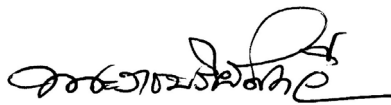
หนังสือ สารนิพนธ์ เล่มนี้ ประกอบ ๓ ภาค คือ (๑) ภาคภาษาไทย แบ่งเนื้อหาเป็น ๒ ตอน คือ ตอน ๑ พระพุทธศาสนาและปรัชญา มีจำนวน ๑๔ บทความ ตอน ๒ พระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มีจำนวน ๑๕ บทความ (๒) ภาคภาษาอังกฤษ มีจำนวน ๒ บทความ (๓) ภาคผนวก อีกทั้งยังได้จัดพิมพ์หนังสือในงานดังกล่าวอีก ๒ เล่ม คือ (๑) สูจิบัตร (๒) ประกาศเกียรติคุณ นอกจากนี้ ยังมีเจ้าภาพร่วมจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์อีก ๒ เรื่อง คือ (๑) การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดอัตนิยมและปรตถนิยมจากภาพยนตร์ เรื่อง “Pay It Forward” ในทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท ของ หม่อมมอญชลี ยุคล ณ อยุธยา โดยมีบริษัท เดอะคลินิกร์ คลินิกเวชกรรม จำกัด เป็นเจ้าภาพพิมพ์ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม เป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

(๕)

(๒) รูปแบบกิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะบนพื้นที่สาธารณะเชิงพุทธบูรณาการของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของ นางสาวอรศิริ ไม้ทอง โดยมี นางสาวอรศิริ ไม้ทอง และ ดร.สมบุญ วรราชบัณฑิตวิทย์ ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์ จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม เป็นจำนวนเงิน ๒๔๔,๐๐๐ บาท (สองแสนสี่หมื่นสี่พันบาทถ้วน)

ในนามมหาวิทยาลัย ขอขอบคุณและอนุโมทนาขอบคุณอย่างยิ่งต่อคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการ คณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์ คณาจารย์ที่ได้ส่งบทความทางวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือสารนิพนธ์ เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ir.mcu.ac.th ตลอดถึงคณะทำงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักหอสมุดฯ กิจกรรมนิสิต สำนักงานอธิการบดี ที่ได้ทำงานด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ทุ่มเท เสียสละ อุทิศกำลังกายและสติปัญญา ร่วมกันดำเนินการจัดทำต้นฉบับหนังสือสารนิพนธ์ ในครั้งนี้ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี อันจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการพระพุทธศาสนาสืบไป

ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ขอให้คณะกรรมการทุกท่าน จงเจริญด้วยจตุรพิธพรชัยทั้ง ๔ ประการ คืออายุ วรรณะ สุข พละ และปฏิภาณ คุณสารสมบัติและธรรมสารสมบัติ ปราศจากโรคาพาธ อุบัติวันตรายและบรรลुประโยชน์ไสยตถิผลสมมโนรถปรารถนาทุกประการ



(พระราชปรีดิทีเกวี, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ถ้อยแถลง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดจัดงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ หอประชุม มวก. ๔๘ พรรษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จมาเป็นองค์ประธาน ในวันที่ ๒๕-๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

มหาวิทยาลัย ได้จัดทำต้นฉบับหนังสือสารนิพนธ์ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อเป็นอนุสรณ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการของท่านผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกรูป/คน ทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ir.mcu.ac.th และมหาวิทยาลัยได้จัดพิมพ์หนังสือในในงานพิธีประสาทปัญญาดังกล่าว จำนวน ๓ เล่ม คือ (๑) สูจิบัตร จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม (๒) ประกาศเกียรติคุณ จำนวน ๕๐๐ เล่ม (๓) วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐๐ เล่ม อีกทั้งยังมีบริษัท เดอะคลีนิกค์ คลินิกเวชกรรม จำกัด เป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดอัตโนมัติและปรตถนิยมจากภาพยนตร์ เรื่อง “Pay It Forward” ในทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท ของ หม่อมอัญชลี ยุคล ณ อยุธยา จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม และ ดร.สมบูรณ์ วราห์บัณฑิตวิทย์ และ น.ส. อรศิริ ไม้ทอง ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เรื่องรูปแบบกิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะบนพื้นที่สาธารณะเชิงพุทธบูรณาการของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของ นางสาวอรศิริ ไม้ทอง จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม

สำหรับต้นฉบับหนังสือสารนิพนธ์ เล่มนี้ มีเนื้อหาแบ่งเป็น ๓ ภาค คือ (๑) ภาคภาษาไทย ตอน ๑ พระพุทธศาสนาและปรัชญา จำนวน ๑๔ บทความ ตอน ๒ พระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน ๑๕ บทความ ซึ่งในจำนวนบทความนี้ ๓ บทความ ตอนท้าย กล่าวถึงการปฏิบัติงานของนิสิตปฏิบัติศาสนกิจกับจิตอาสาพัฒนาช่วยสังคม ซึ่งเกี่ยวกับประสบการณ์การปฏิบัติศาสนกิจ อันเป็นสรุปการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ รุ่นที่ ๖๔ ที่ออกไปปฏิบัติศาสนกิจในสถานที่ต่างๆ ทั้ง ๔ ภาค ซึ่งได้สะท้อนสภาพปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ และโครงการบรรพชาสามเณรและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน บทบาท มจร ของ พระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา ในโครงการพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา (๒) ภาคภาษาอังกฤษ จำนวน ๒ บทความ รวมบทความทั้งสิ้น ๓๑ บทความ ซึ่งเนื้อหาทั้ง ๒ ภาค ดังกล่าวข้างต้น เป็นบทความทางวิชาการ และบทความวิจัย ของท่านผู้บริหาร ราชบัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย (๓) ภาคผนวก กล่าวถึงคณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์และรายนามผู้อุปถัมภ์

(๖)

ในนามของคณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์ ขอขอบคุณและอนุโมทนาขอบคุณอย่างยิ่งท่านผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ราชบัณฑิต คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รวมถึงคณาจารย์ และนิสิตต่างสถาบัน ที่ได้ส่งบทความมาร่วมตีพิมพ์เผยแพร่ในครั้งนี้อย่างเป็นประโยชน์ ประธานกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์ ได้ออกจดหมายขอบคุณรับตีพิมพ์บทความให้แก่เจ้าของบทความทุกรูป/ทุกคนพร้อมกันนี้ ขออนุโมทนาขอบคุณต่อทุกรูปทุกท่านที่ได้อุทิศกำลังกาย และกำลังสติปัญญา ร่วมกันทำจัดต้นฉบับหนังสือสารนิพนธ์ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย ir.mcu.ac.th ให้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อยเป็นอย่างดี



(พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ประธานคณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์

บทบรรณาธิการ

สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต ประจำปี ๒๕๖๒ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา มีบทความทางวิชาการของท่านผู้บริหารราชบัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์จากส่วนกลางและวิทยาเขตต่างๆทั่วประเทศ เพื่อประโยชน์ในการสัมมนาพุทธศาสตรบัณฑิต ประจำปี ๒๕๖๒ เนื้อหาภายในเล่ม แบ่งเป็น ๓ ภาค คือ (๑) ภาคภาษาไทย (๒) ภาษาอังกฤษ (๓) ภาคผนวก ในภาคภาษาไทย มี ๒ ตอน คือ ตอน ๑ พระพุทธศาสนาและปรัชญา มี ๑๔ บทความ ตอน ๒ การบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มี ๑๒ บทความ ในภาคภาษาอังกฤษมี ๒ บทความ และภาคผนวก มีรายชื่อคณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์ และรายนามผู้อุปถัมภ์ งานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ รายละเอียดของบทความต่างๆ กองบรรณาธิการจะได้กล่าวสรุปชื่อเรื่องของบทความ ผู้เขียนและส่วนงานสังกัด ดังต่อไปนี้

ภาคภาษาไทย ตอน ๑ พระพุทธศาสนาและปรัชญา

ในภาคภาษาไทย ตอนที่ ๑ พระพุทธศาสนาและปรัชญา มีจำนวน ๑๔ บทความ คือ

บทความที่ ๑ ศาสนากับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดย พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๒ เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ประธานสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก ได้กล่าวว่า การพัฒนาด้านเศรษฐกิจต้องส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของสังคม และรักษาสีงแวดล้อมธรรมชาติไว้เพื่อส่งมอบให้อนุชนคนรุ่นต่อไป กระทั่งเปลี่ยนเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic) ที่ถือเอาการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นเป้าหมายร่วมกันของการพัฒนาที่ยั่งยืน และการบรรลุเป้าหมายที่จะเป็นไปได้ เมื่อทุกฝ่ายทำงานประสานกันเป็นอย่างดี ขอฝากไว้ว่า “ไม่มีใครยิ่งใหญ่พอที่จะทำงานนี้ให้สำเร็จได้ตามลำพังและ ไม่มีใครเล็กเกินไปจนช่วยทำอะไรไม่ได้”

บทความที่ ๒ การศึกษาสงฆ์สมัยพุทธกาล โดย พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. อธิการบดี ได้กล่าวว่า วิชาการทั้งหลายก็เหมือนกัน เมื่อเรียนจบแล้ว สิ่งที่ได้คือความรู้ แต่จะมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าขบคิด ประเด็นในเบื้องต้นคือ หลักวิชาการทั้งหลายจะเจริญงอกงามและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตใดๆ นั้น ต้องมีการปฏิบัติและเกิดผลของการปฏิบัติ ผลสืบเนื่องคือ “ปิติ” แปลว่า ความอิ่มใจ ที่จะย้อนกลับไปหล่อเลี้ยงชีวิต ให้สดชื่นเต็มตัวไปกับหลักวิชาการนั้น ดังนั้น องค์ประกอบแห่งความงอกงามของการศึกษานี้ คือ ๑) อาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตร ๒) ศิษย์ผู้มีศรัทธา ๓) ปริยัติศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติศึกษาอบรมควบคู่กันไป

(๘)

บทความที่ ๓ **มัชฌิมยามและวัยท่ามกลาง** โดย พระศรีธวัชเมธี ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา ได้กล่าวว่า “ลานอโศก ปี ๒๕๒๐-๒๕๒๕ มหาวิทยาลัยเถื่อน สุ่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล ที่วัดวังน้อย” ในท่อนแรก มีใจความว่า “ข้าพเจ้าเข้าทำงานที่มหาจุฬาฯ ตึก ๓ ชั้น วัดมหาธาตุฯ ทำพระจันทร์ ที่สมัยข้าพเจ้าเป็นนิสิตยังถูกขนานนามว่ามหาวิทยาลัยเถื่อน เข้าทำงานประจำในปี ๒๕๔๓ หลังจากเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งประเทศไทยโดยสมบูรณ์ มี พ.ร.บ. เป็นของตนเอง ในปี ๒๕๔๐ ท่อนที่สอง เป็นท่อนตอนจบลงท้ายว่า “มหาจุฬาฯ จากทำพระจันทร์ ย้ายมา มีสำนักงานใหญ่ที่ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นับเป็นพัฒนาการของมหาวิทยาลัยสงฆ์

บทความที่ ๔ **ลัทธิมานิกี (Manichaeism)** โดย ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต ได้กล่าวว่า เป็นกระบวนการทางศาสนาที่เกิดในเปอร์เซีย (ประเทศอิหร่านปัจจุบัน) เมื่อพุทธศตวรรษที่ ๘ โดย คำว่า “มานิกี” มาจากคำว่า “มณี” (Mani) หรือ “มานีส” (Manes) ซึ่งเป็นชื่อของศาสดาผู้ตั้งลัทธินี้ หลักคำสอน พัฒนาการ และการขยายตัวไปทางตะวันตก ผสมผสานระหว่างคริสต์ศาสนากับพระพุทธศาสนา ลัทธิมานิกีที่เข้าไปเผยแพร่อยู่ทางตะวันตกก็พยายามปรับตัวเข้ากับคำสอนในคริสต์ศาสนาและกลายเป็นคริสต์มากขึ้น ส่วนที่เข้ามาเผยแพร่อยู่ในตะวันออก โดยเฉพาะในประเทศจีนก็พยายามปรับตัวเข้ากับพระพุทธศาสนาและลัทธิเต๋า จึงมีลักษณะเป็นพุทธมากะ

บทความที่ ๕ **ศึกษาวิเคราะห์โลกธาตุตามทรรศนะทางอภิปรัชญา** โดยศาสตราจารย์พิเศษ อติศักดิ์ ทองบุญ ราชบัณฑิต ได้กล่าวถึงโลกธาตุ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก มีความหมาย ๓ อย่าง คือ โลกจักรวาล และโลกธาตุ(ที่พอเทียบได้กับเอกภพของดาราศาสตร์) เฉพาะที่หมายถึงโลกธาตุ ๓ ขนาด โลกธาตุขนาดเล็ก โลกธาตุขนาดกลางและโลกธาตุขนาดใหญ่ โลกธาตุขนาดเล็กมีอาณาเขต ๑,๐๐๐ จักรวาล จักรวาลหนึ่ง ๆ มีอาณาเขตเท่าที่ดวงจันทร์ ๑ ดวง ดวงอาทิตย์ ๑ ดวง โคจรส่องแสงให้สว่างรุ่งโรจน์ไปทั่วทุกทิศ ฉะนั้น โลกธาตุขนาดเล็กจึงมีอาณาเขตเท่าที่ดวงจันทร์ ๑,๐๐๐ ดวง และดวงอาทิตย์ ๑,๐๐๐ ดวง โคจรส่องแสงให้สว่างรุ่งโรจน์ไปทั่วทุกทิศ ส่วนอาณาเขตของโลกธาตุขนาดกลาง ท่านให้ใช้อาณาเขตของโลกธาตุขนาดเล็กคูณด้วย ๑,๐๐๐ จึงได้ ๑,๐๐๐,๐๐๐ จักรวาล และอาณาเขตของโลกธาตุขนาดใหญ่ ท่านให้ใช้อาณาเขตของโลกธาตุขนาดกลางคูณด้วย ๑,๐๐๐ จึงได้ ๑๐๐,๐๐๐ โลก จักรวาล ด้วยเหตุนี้ ชาวพุทธทั้งหลายจึงเชื่อตามตถาคตโพธิสัทธาว่า เรื่องโลกธาตุทั้ง ๓ ขนาด ดังกล่าว เป็นพระวิสัยสามารถของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายเท่านั้น แม้พระอรหันตสาวกทั้งหลายผู้มีทิพพจักขุญาณก็รู้เห็นได้แค่โลกธาตุขนาดเล็กเท่านั้น และจากการศึกษาข้อมูลเรื่องเอกภพของนักดาราศาสตร์ เช่น ทฤษฎีบิกแบง ที่กล่าวถึงจุดเริ่มต้นและการขยายตัวของเอกภพ และนำไปศึกษา

เปรียบเทียบกับข้อมูลเรื่องการเกิดและการสลายไปของโลก จักรวาล และโลกธาตุในอัครคัมภีร์ยูสุตร และ สัตตสุริยสูตร ทำให้ได้ความรู้ความเข้าใจว่า เรื่องโลกธาตุ ๓ ขนาด มีอยู่จริง เช่นเดียวกับ เรื่องเอกภพ

บทความที่ ๖ **วิสุทธิมรรค : วิถีแห่งการยกระดับภูมิปัญญาในภเวณี** โดย รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร บัณฑิตวิทยาลัย ได้กล่าวว่าวิสุทธิมรรคเป็นวรรณกรรมสำคัญของนิกายเถรวาท เป็นอรรถกถา อภิธรรมปิฎก เป็นอรรถกถาสุตตันตปิฎก อธิบายไตรสิกขาแนววิสุทธิ ๗ เป็นเครื่องส่องชี้ทางไปสู่นิพพาน ว่าเริ่มที่ปัญญา เหมือนอยู่ในที่สว่าง สอนให้ใช้ปัญญามองด้านในร่างกาย เป็นจุดเริ่มของการฝึกจิตเจริญ ภาวนาในภเวณี จิตที่ฝึกดีแล้วย่อมนำสุขมาให้ การฝึกจิตต้องสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นภายในร่างกาย มองเห็นความจริงในร่างกายเป็นขั้นตอน เป็นวิถียกระดับภูมิปัญญาของสาวกนเถรวาท เพื่อนำไปสู่ ความเป็นพระอรหันต์ ที่เป็นอัครทักขิไณยบุคคล ผู้ที่เมื่อฝึกจิตแล้วจะไม่สะดุ้งเพราะเสียงดุจราชสีห์ ไม่ติดช่ายดุจลม ไม่เปียกน้ำดุจใบบัว อยู่คนเดียวได้เหมือนนอแรด อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าถึงความจริง ได้มาก ย่อมเข้าใจความจริงได้มาก วิสุทธิมรรคสอนให้อยู่กับความจริง แต่ถ้าจะอยู่อย่าง “คน” ต้องอยู่ ให้กลมกลืนกับผู้อื่น

บทความที่ ๗ **ไตรลักษณ์กับการพัฒนาคุณภาพมนุษย์** โดย พระครูใบฎีกาหัตถ์ กิตตินนโท, ผศ.ดร. มจร วิทยาเขตนครราชสีมา ได้กล่าวว่า หลักคำสอนเรื่องไตรลักษณ์นั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัส ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ และความดับแห่งกองทุกข์อยู่เป็นประจำ เป็นธรรมที่ทรงตรัสอยู่เป็นประจำ เป็นหนทางที่จะนำบุคคลธรรมดาไปสู่ความเป็นพระอริยะหรือพระอรหันต์ ดังนั้น เมื่อเรียนรู้แล้ว ย่อมได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้อย่างแน่นอน ต้องปฏิบัติต่อสิ่งทั้งปวงให้ถูกต้องด้วยความระมัดระวัง ไม่ลงทุนด้วยการฝืนหลักกฎหมาย หรือหลักศีลธรรมขนบธรรมเนียมต่าง ๆ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าได้ตรัสสอนว่า “ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดมาในโลกนี้ ไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ ล้วนแล้วแต่อยู่ภายใต้กฎของ ๑) ความไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ๒) เป็นความทุกข์กายและทุกข์ใจ และ ๓) เป็นความไม่มีอะไร จีรังยั่งยืน ความสูญเปล่า”

บทความที่ ๘ **ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม** โดย ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี ภาควิชาศาสนา และปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ โดยกล่าวว่า การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงเจริญก้าวหน้า และมี เสถียรภาพได้ ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่า และที่สำคัญ อีกประการหนึ่งก็คือต้องมีการพัฒนาด้านวัตถุไปพร้อมกันกับคุณธรรมและจริยธรรม จึงส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ความต้องการและความนิยมในวัตถุมีอิทธิพลสูง ความมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเคยควบคุมแนวคิดแนวปฏิบัติของเด็กและเยาวชนถูกละเลยหรือ เลือนหายไป มุสาวาท ในทัศนะของพุทธปรัชญาคือ คำพูดที่ไม่จริง ซึ่งครอบคลุมถึงการเขียนหนังสือ

(๑๐)

อันเป็นเท็จด้วย การจะตัดสินว่า คำพูดหรือการกระทำใดผิดตามหลักมูสาวาทนั้น ให้พิจารณาตามองค์ประกอบ ๔ ประเภท คือ ๑) พูดเรื่องไม่จริง ๒) มีเจตนาพูดให้ผิดไปจากความจริง ๓) มีความพยายามในการพูด และ ๔) ผู้ฟังรู้และเชื่อตามผู้พูด ในเรื่องมูสาวาทนี้มีประเด็นที่ขัดแย้งกับปัญหาทางจริยธรรมที่คนส่วนมากเข้าใจว่า หากพูดจริงทำให้สูญเสียอะไรบางอย่างไป กับการพูดเท็จแต่อาจจะนำประโยชน์อะไรบางอย่างมาให้ ก็ควรจะรักษาผลประโยชน์เอาไว้ จึงเป็นเหตุให้คนพูดอาจพูดเท็จมากกว่าความจริง

บทความที่ ๙ **พินิจเรื่องกรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเถรวาท** โดย พระมหาวิริษัณห์ วรินทร์, ดร. วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี และ ผศ.ดร.วิโรจน์ คุ้มครอง มจร วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ได้กล่าวว่า กรรม คือการกระทำ เป็นการดีก็ได้ ชั่วก็ได้ พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องกรรม โดยแสดงกรรมและผลของกรรมไว้ ๔ ชนิด คือ ๑) กรรมดำ มีวิบากดำ ๒) กรรมขาว มีวิบากขาว ๓) กรรมทั้งดำทั้งขาว มีวิบากทั้งดำทั้งขาว ๔) กรรมไม่ดำไม่ขาว มีวิบากไม่ดำไม่ขาว ส่วนบทบาทหน้าที่ของกรรมที่แบ่งตามทวารคือ ทางสำหรับกรรม มี ๓ ทาง คือ ทางกาย วาจา ใจ ในสังคิติสูตรหมวด ๑๐ จำแนกตามลักษณะอาการแสดงออกของผู้กระทำความผิดในลักษณะต่างๆ การที่บุคคลจะทำให้เกิดกรรมได้นั้น จำเป็นต้องมีเจตนาเข้ามาประกอบเสมอ คือ ๑) กรรมใดทำสำเร็จโดยใช้กำลังกายทำ กรรมนั้นเป็นกายกรรม ๒) กรรมใดทำทางวจีทวาร คือ สำเร็จลงได้โดยผู้ทำให้วาจาเป็นเครื่องมือในการทำ กรรมนั้นเป็นวจีกรรม ๓) กรรมใดทำทางมโนทวาร คือ สำเร็จลงได้โดยการคิดนึกด้วยจิตใจ กรรมนั้นเป็นมโนกรรม

บทความที่ ๑๐ **“กาย” ในภาษาบาลี เครื่องมือการพัฒนาปัญญา** พระมหาโกมล กมล มจร วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม ได้กล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงใช้ภาษาบาลีในการสื่อสารคำสอน โดยทรงแสดงคำว่า “กาย” ในมหาสติปัฏฐานสูตร บทบาลีว่า “กาย” เป็นคำหนึ่งที่คนทั่วไปคุ้นเคยมีความหมายตามหลักศัพทศาสตร์ ๒ อย่าง คือ เทหะ-ร่างกาย และ ราสี-หุ้ม, กอง ในคำว่า กายะ กายานุปัสสนา หรือ กายะ กายานุปัสสี ทรงหมายถึงกองรูป ๑๘ อย่าง คือ หมวดอานาปานะ หมวดอิริยาบถ หมวดสัมปชัญญะ หมวดปฏิกุศลมนสิการ หมวดธาทูมนสิการ หมวดปาฐา ๙ และนีสกสถิน เป็นต้น ๔ ที่ปรากฏด้วยการ เจริญกรรมฐานภายใน เป็นเรื่องของรูปที่คนทั่วไปเห็นว่าร่างกายทั้งหมดที่เกิดมาพร้อมกับตาและหูเป็นต้นนั้นเป็นอัตตาตัวตน ชาวโลกทั่วไปเรียกร่างกายทั้งหมดที่ประกอบด้วยตาและหูเป็นต้นว่าเป็นตัวเรา เป็นวิญญานของเรา แต่โดยสภาพปรมาตม์แล้ว ร่างกายทั้งหมดเป็นเพียงองค์รวมที่ประกอบด้วยรูปและนามเท่านั้น ดังนั้น ผู้เริ่มปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานจึงต้องเริ่มต้นด้วยการสังเกตสภาวะการเกิดดับของรูปนามให้เป็นปัจจุบัน ในระหว่างที่กำลังเจริญสติ กำหนดรูปทางกาย เช่น สภาวะพอง ยุบ นิ่ง คู้ เหยียด ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น ผู้ปฏิบัติจะรับรู้เห็นทุกซ์ที่เกิดขึ้น

เพราะรูป และความไม่อยู่ในบังคับบัญชาของรูป วิปัสสนาปัญญาารู้แจ้งย่อมเกิดขึ้น เมื่อได้รู้แจ้งเห็นจริง ในรูปนามอย่างนี้แล้ว ย่อมสามารถพัฒนาปัญญาที่จะส่งผลให้เกิดปฏิเวธได้ อันเป็นอิทธิพลของภาษา บาลี ที่ทรงใช้ประกาศพระศาสนาเพื่อให้รู้แจ้งความจริง ที่ถูกปิดบังด้วยความไม่รู้อันยาวนาน

บทความที่ ๑๑ **การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารงานภาครัฐ เพื่อความปรองดองในสังคมไทย** โดย พระมหาสันติ ธีรภทฺโท, ดร.นายธนพล เมฆเสน บัณฑิตวิทยาลัย มจร ได้กล่าวว่า ๑) หยุดใช้ความรุนแรงเพื่อหยุดยั้งความหวาดกลัว ๒) การสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ๓) เอาใจเขามาใส่ใจเรา การบริหารงานภาครัฐกับหลักพุทธธรรมในการสร้างความปรองดองในสังคมไทย ได้แก่ ๑) หลักพละ ช่วยให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นไหวต่อภัยอันตรายใด ๆ และช่วยให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันในองค์กร ในสังคมและประเทศชาติได้อย่างสงบสุข ๒) หลักสาราณียธรรม ๖ ประการ ทำให้บุคคลระลึกถึงกัน เป็นที่รักของกันและกัน มีความเคารพยำเกรง เกิดความกลมกลืน แก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างยั่งยืน และสร้างความปรองดองในสังคมไทย ๓) หลักอภิธานิยธรรม ๗ เป็นหลักธรรมให้เกิดความสามัคคี ช่วยกำจัดความขัดแย้งสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมเป็นอย่างดี สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และทำให้อยู่ร่วมกันในองค์กรอย่างมีความสุข ๔) หลักการวธธรรม เป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้กระบวนการในการจัดความขัดแย้งโดยสันติวิธีได้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น มีความสามัคคี พร้อมเพรียงของหมู่คณะ ๕) อธิกรณสมณะ ซึ่งเป็นวิธีดำเนินการเพื่อระงับในที่พร้อมหน้า ระงับโดยถือสติเป็นหลัก ระงับสำหรับผู้หายจากบ้า การทำตามที่ได้รับ การตัดสินใจโทษแก่ผู้ผิด การตัดสินใจตามคำของคนข้างมาก ระงับโดยวิธีประนีประนอม โดยพบว่า “ความถูกต้อง” หรือ “ความชอบธรรม” เป็น “หัวใจ” ของรูปแบบการจัดการความขัดแย้งของพระพุทธเจ้าในทุกๆ วิธี

บทความที่ ๑๒ **พระพุทธศาสนากับการสอน** โดย ผศ.ดร.เจษฎา มุลยาพอ มจร วิทยาเขตหนองคาย ได้กล่าวว่า พระพุทธเจ้า เป็นต้นแบบการสอนเกี่ยวข้องกับการสอนแบบ Coaching ให้ผู้เรียนดำเนินการเองทันที โดยการให้กิจกรรมเพื่อดำเนินการตามกิจกรรมที่ต้องการ สะท้อนให้เห็นผลที่จะตามมา ด้วยการหยั่งรู้ของพระพุทธเจ้าเอง เพราะพระพุทธเจ้าทรงเห็นความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติ เป็นการปรับเปลี่ยนความคิดเชิงบวกให้เกิดความกระตือรือร้น พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างที่สุด และการเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดการทำตนเป็นต้นแบบที่ดีในการสอน การทำหน้าที่ Coaching เป็นการตั้งศักยภาพของผู้เรียน ผู้สอนทำหน้าที่ถ่ายทอดประสบการณ์และตั้งศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตามแนวที่ผู้เรียนต้องการ เพราะมนุษย์เราเป็นสิ่งที่ชีวิตที่เกิดจากการมองเห็นเกิดจากการเป็นต้นแบบที่ดีไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจาและทางใจ

(๑๒)

บทความที่ ๑๓ **ทฤษฎีธรรม : ข้อปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ดีมีสุข** โดย ผศ.สันติ เมืองแสง คณะพุทธศาสตร์ มจร ได้กล่าวว่า การพัฒนาตนเองและสังคม โดยอาศัยหลักทฤษฎีธรรม (ทริโอดตปปะ) เป็นเบื้องต้นแห่งการประพฤติปฏิบัติ ให้อยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อมและสังคมมนุษย์ อย่างมีความสุข พร้อมทั้งสร้างสิ่งที่ดีที่สุดให้เกิดขึ้นกับจิตใจอยู่ตลอดเวลา โดยเริ่มต้นจากพัฒนาตนเอง ขยายไปสู่สังคมนระดับครอบครัว ระดับชุมชน และสังคมนระดับประเทศต่อไป การจะพัฒนาสังคมนระดับครอบครัว ต้องมีกระบวนการพัฒนาชีวิตเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การมีสติสัมปชัญญะ ปลูกจิตสำนึกที่ดี ละอายและเกรงกลัวความชั่ว แล้วตั้งตนให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ทำตนให้เป็นที่รัก น่ายกย่องมีหน้าที่การงานที่มั่นคง พัฒนาตนให้เป็นคนดีของสังคม ถือได้ว่าเป็นการเสริมสร้างตนเอง และครอบครัวให้มีความมั่นคงและมีความสุขอย่างแท้จริง การพัฒนาสังคมนระดับชุมชน ต้องมีการพัฒนาระดับจิตใจของแต่ละคน ให้มีหลักใจที่อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน ด้วยการฝึกพัฒนาให้มีความจริงใจต่อตนเอง เป็นพื้นฐาน แล้วพัฒนาไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ทั้งด้านหน้าที่การงานบุคคลสังคมและประเทศชาติ

บทความที่ ๑๔ **จิตภาวนา** โดย นายสุชญา ศิริธัญญกร ได้กล่าวว่า เมื่อเห็นว่า กายใจนี้ เป็นทุกข์ ล้วนเมื่อไหร่ จะหมดความอยากในกายใจ ความอยากทั้งหลาย มีแค่อยากให้กายใจเป็นสุข อยากให้ กายใจให้ใจพ้นทุกข์ ความอยากเล็กๆ มันมีเท่านั้นเอง ความอยากอย่างนี้ ไร้เดียงสา ถ้าเห็นแจ้งทุกข์ได้ ขนาดนี้ จิตจะละสมุทัยอัตโนมัติ สมุทัยไม่เกิดอีกแล้ว เพราะรู้ทุกข์อย่างแจ้ง เมื่อไม่มีสมุทัยไม่มีตัณหา จะแจ้ง นิพพานอยู่ต่อหน้าต่อตาเลย เมื่อเจริญมรรค ฝึกไปตามขั้นตอน มีศีล ฝึกจิตให้สงบตั้งมั่น เจริญปัญญา แยกธาตุ ชันธ์ แล้วจะพบว่า ชีวิตจะเปลี่ยน แต่ถ้านั่งสมาธิอย่างเดียว ชีวิตไม่เปลี่ยน สงบแล้ว ก็ฟุ้งซ่านอยู่ไปตลอดชีวิต แต่ถ้าทำความสงบพอให้มีแรงและเจริญปัญญาต่อ ชีวิตจะเปลี่ยนในเวลา รวดเร็ว ธรรมะของพระพุทธเจ้า ไม่เนิ่นช้า ถ้างมือทำจริงๆ ทำถูกต้องตามที่ท่านสอน ไม่เนิ่นช้า จะพบเลยว่ ถ้ารู้ทุกข์อย่างแจ่มแจ้ง ละสมุทัย ตัณหาไม่เกิดอีก เห็นแจ้งพระนิพพานอยู่ตรงนั้น แจ้งนิโรธ อยู่ตรงนั้น ฉะนั้น การรู้ทุกข์ ละสมุทัย แจ้งนิโรธ เกิดอริยมรรค เกิดในขณะจิตเดียวกันนั่นเอง

ตอน ๒ ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ มีจำนวน ๑๒ บทความ คือ

บทความที่ ๑ **การศึกษาและพัฒนาก้าวหน้าทางสังคมเชิงพุทธ** โดย พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร. คณบดีคณะสังคมศาสตร์ สรุปว่า ผู้นำ (Leader) คือบุคคลที่สามารถชักนำบุคคลอื่น ให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการพัฒนาภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ความสามารถเชิงวิสัยทัศน์ การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายขององค์กร การทำงานแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารแบบมีประสิทธิภาพ ทีมงาน การกระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม

การจัดการกับปัญหา การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงองค์กร ดังนั้น การเป็นผู้นำ พยายามชี้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด พึงระลึกว่า ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสำคัญในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพสูง การบริหารงานที่ดี ภาวะความเป็นผู้นำ ต้องเก่งงาน เก่งคน เก่งคิด และเก่งการดำเนินชีวิตไปพร้อม ๆ กัน ผลงานก็จะเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ดี เพราะผู้นำมีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมนั่นเอง

บทความที่ ๒ การจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดย พระราชนิพนธ์ วิสารโท, ผศ.ดร. มจร วิทยาเขตหนองคาย ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธโดยชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ผ่านกระบวนการจัดการ การดำเนินงานขององค์กรชุมชนอย่างชัดเจน และสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ บ้าน วัด โรงเรียน ทุกวันสำคัญทางพุทธศาสนา มัคคุเทศก์เป็นผู้แนะนำให้ ความรู้กับผู้ที่มาท่องเที่ยว การบริการด้านสาธารณะ การเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถสนองต่อความต้องการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ให้คนทั่วไปได้รู้จักมากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา จึงได้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงพุทธ เพื่อตระหนักถึงคุณค่าต่อการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น

บทความที่ ๓ สิ่งทีประเสริฐสำหรับชีวิต โดย พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์, ผศ.ดร. รศ.รวิโรจน์ ศรีคำภา มจร วิทยาเขตแพร่ ได้กล่าวว่า เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างบริสุทธิ์ ไม่หวั่นไหวในสิ่งที่เป็นเหตุ ให้สามารถเรียกตนเองว่าเป็นสัตว์ประเสริฐอย่างแท้จริง ก็ควรสำเหนยงไว้เสมอว่าการแสดงออกทาง สุจริตทั้ง ๓ คือ กายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต เป็นต้นนั้น และการทำตนให้ครบถ้วนทั้ง ๖ ประการ เป็นสิ่งที่คู่ควรเหมาะสมโดยประการทั้งปวงแก่มนุษย์ที่ได้ชื่อว่าประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลายและเป็น เครื่องการันตีว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐสำหรับชีวิตอย่างแท้จริงนั่นเอง

บทความที่ ๔ วิธีการนำคำสันสกฤตในรูปแบบวรรณกรรมมาใช้ในภาษาไทย โดย รศ.ดร.ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ สำนักงานอธิการบดี ได้กล่าวว่า คำภาษาสันสกฤต นำมาใช้ในภาษาไทย มีทั้งที่เป็นคำนาม คำที่มีสภาพเท่ากับคำนาม แต่จะได้รับการเปลี่ยนรูป เปลี่ยนเสียง ตัดรูปวิภัติใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตบพยัญชนะ ลดพยัญชนะบางตัว เพิ่มเสียงพยัญชนะ บางตัว เปลี่ยนเสียงสระบางตัว และแปลพยัญชนะบางตัวบ้าง ถึงกระนั้น การเปลี่ยนแปลงพยัญชนะ ต่างๆ โดยวิธีนำคำสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย มี ๒ ลักษณะ คือ ๑) การเปลี่ยนเสียงสระ สรุปวิธีการได้ ๑๓ ลักษณะ เช่น สระเสียงสั้น ออกเป็นเสียงยาว ๒) การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะ สรุปวิธีการได้ ๓๐ ลักษณะ เช่น คำสันสกฤตว่า “हत्य” คนไทยใช้ว่า “हतัย” ดังนั้น การเลือกใช้คำสันสกฤตที่นำมาใช้

(๑๔)

ในภาษาไทย ควรที่จะศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพื่อให้การใช้ภาษาไทยมีความถูกต้องและเหมาะสม.

บทความที่ ๕ การบริหารการศึกษา : แนวคิด ทฤษฎีและรูปแบบการบริหารจัดการ โดย รศ. ดร.สิน งามประโคน คณะครุศาสตร์ มจร ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถและการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม การบริหารงานบุคคล ตามแผนอัตรากำลัง ปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารงบประมาณ โปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถตรวจสอบได้นำทรัพย์สินที่ถูกต้องและได้มาอย่างสุจริตไปบริหารจัดการ ๕ ส่วน ได้แก่ เลี้ยงตัว บำรุงมิตรสหาย รักษาสวัสดิภาพ ทำพลี และอุปัถุมภ์พระสงฆ์ การบริหารงานทั่วไป ร่วมกับชุมชน สร้างความสามัคคี อนุเคราะห์ช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น มีวาจาสุภาพ แบ่งปันและร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาและรับผลประโยชน์ร่วมกัน

บทความที่ ๖ การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา โดย รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวว่า โรงเรียนยังต้องอาศัยเวลาในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูและผู้บริหาร นักเรียนอีกมาก ถ้าต้องการให้บรรลุตามเป้าหมาย การศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยกาลเวลาว่าการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จะสามารถพัฒนาในการเรียนการสอนในช่วงชั้นต่าง ๆ อย่างไร และควรจะมีการประเมินผลการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำหรับการเรียนการสอน ในกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปในทิศทางที่ตั้งวัตถุประสงค์มากเพียงใด

บทความที่ ๗ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับ “หนทางแห่งสันติภาพ” โดย ผศ.ดร.อภิรมย์ สีดาคำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วล้วนแสวงหาความสุขในการดำรงชีวิต การรักษาทรัพย์สินเงินทอง แต่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดความขัดแย้ง ด้วยฝีมือของมนุษย์เอง เมื่อเป็นเช่นนี้บรรดานักปราชญ์ต่างก็หาทางออกและแนวทางแห่งสันติภาพ เพื่อให้มนุษย์พบกับความสุขในชีวิตและทรัพย์สิน จึงเสนอหลักการแห่ง “ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหนทางแห่งสันติภาพ ๗ ประการ”

บทความที่ ๘ ประสบการณ์การทำงานวิจัย : เล่าสู่กันฟังภายใต้โจทย์ “แนวปฏิบัติของเครือข่ายพระนักพัฒนาบนพื้นที่สูงและกระบวนการสื่อสารวัฒนธรรมการเรียนรู้” ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดย ผศ.ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า เครือข่ายพระนักพัฒนาบนพื้นที่สูงที่นำเอาหลัก

บวร ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน มาบูรณาการเข้าด้วยกัน โดยการใช้หลักพุทธธรรมในการสื่อสารวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้ องค์ความรู้ของพื้นที่ต้นแบบ (Model) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured In-Depth Interview) การสนทนากลุ่มเพื่อถอดบทเรียน (Lesson Learned Focus Group Discussion) และพื้นที่ต้นแบบสร้างไยแมงมุมเพื่อเชื่อมเครือข่ายชุมชนด้วยจิตใจของทุกคนในชุมชน ในพื้นที่หลายชาติพันธุ์ ตั้งสายน้ำที่หลังไหลมารวมกัน เพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกันตลอดไป

บทความที่ ๙ การเมืองภาคประชาสังคมในยุค ๔.๐ โดย ผศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม วิทยาลัยสงฆ์เลย มจร ได้กล่าวว่า การเมืองภาคประชาสังคมในยุค ๔.๐ ได้พัฒนารูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ (New social Movement) ในยุคที่มีการแย่งชิงอำนาจกันระหว่างกลุ่มคนที่เห็นต่างทางการเมือง ๒ กลุ่ม แต่ในความเป็นจริงนั้น ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องการพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ สร้างความร่วมมือกัน สร้างความชอบธรรมในการทำงาน เสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างรัฐ การศึกษาพลเมือง สร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นทุนทางสังคม เป็นการสร้างทางเลือกและโอกาส ในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เป็นรูปแบบใหม่ของการเคลื่อนไหวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ในยุคการเมืองสมัยใหม่ (Post Modern Politics) ความสำคัญอยู่ที่การเคลื่อนไหวระดับท้องถิ่น แต่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกันในระดับโลก เป้าหมายคือเป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันที่มีจิตสำนึกผิดชอบร่วมกัน ทำให้เกิดพลังมวลชน ผ่านองค์กรที่หลากหลาย มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อทำการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีความคิดเพื่อสร้างเอกลักษณ์ มีความผูกพัน ความเชื่อร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐ เพื่อให้รัฐมีสำนึกรับผิดชอบต่อสาธารณะ

บทความที่ ๑๐ การบูรณาการการเรียนการสอนกับโครงการตามรอยประวัติศาสตร์ไทย ภาคภาษา อังกฤษ ของนิสิตชั้นปีที่ ๓ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ โดย ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ์ มจร วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า นิสิตบรรพชิตและคฤหัสถ์ชั้นปีที่ ๓ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มีความพึงพอใจในบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชาสถานที่สำคัญทางศาสนาในประเทศไทย ภาคภาษาอังกฤษด้วยโครงการตามรอยประวัติศาสตร์ไทยภาคภาษาอังกฤษ ประเมินตามวัตถุประสงค์ทุกรายการมากที่สุด ประกอบด้วย วิธีการการเรียนรู้โดยภาพรวม บรรยายภาคการเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการรายวิชากับพันธกิจของมหาวิทยาลัยนั้น ถือว่าเป็นทางเลือกที่ดีในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ และบรรยายภาคการเรียนการสอนในสถานที่จริงช่วยสร้างแรงจูงใจ ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๑๖)

บทความที่ ๑๑ **ธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของการเรียนรู้** โดย ผศ.ดร.ผดุง วรรณทอง ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ ได้กล่าวว่า หลักการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา คือ กระบวนการที่ผัสสะทั้ง ๖ ของมนุษย์ได้สัมผัส สัมพันธ์สิ่งเร้า เกิดธาตุรู้ มีการกระทำโต้ตอบ ผูกฝนอบรมตนเอง จนประจักษ์ผลเกิดความรู้และความดี ความสามารถ ความผาสุกพอเหมาะพอควร พ้นจากทุกข์และความเป็นทาส หลักการเรียนรู้ ๖ หลัก คือ ๑) พระพุทธศาสนามองมนุษย์ทั้งในฐานะที่เป็นเอกัตบุคคล และในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมซึ่งต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ๒) มนุษย์เป็นเวไนยสัตว์หรือเวไนยบุคคล สามารถได้รับการสั่งสอน ผูกฝน และอบรมบ่มนิสัยได้ ๓) มนุษย์มีภาวะทางสติปัญญา มาแต่กำเนิด แม้ว่ามนุษย์จะมีความแตกต่างกันก็จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ ๔) พระพุทธศาสนาอธิบายหลักการเกิดขึ้นในวิถีชีวิตทั้งชีวิตมีลักษณะเป็นองค์รวมของรูปกับนาม ๕) การเรียนรู้ของมนุษย์มี ๓ แกน คือ การฝึกฝนตนเองเรื่องศีล การฝึกฝนตนเองเรื่องสมาธิ และการฝึกฝนตนเองเรื่องปัญญา ๖) การพัฒนาปัญญา “จุดมุ่งหมายคือ การเกิดปัญญา” ต้องพัฒนาโดยการแสวงหาความรู้ การฝึกฝนคิดค้น และการฝึกฝนตนเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า สุทนโต เสฏโฐ มนุสเสสุ แปลว่า ผู้ฝึกฝนดีแล้ว ย่อมประเสริฐ ในหมู่มนุษย์

บทความที่ ๑๒ **การสร้างจิตสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร** โดย ผศ.ดร.สมเดชนามเกต มจร วิทยาเขตหนองคาย ได้กล่าวว่า แต่ละกลุ่มแนวคิดมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลที่แตกต่างกัน แนวคิดและวิธีการในการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลที่ต่างกัน กล่าวคือกลุ่มแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดซึ่งเชื่อว่าพัฒนาการ จะเป็นไปตามขั้น ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม กลุ่มแนวคิดจิตพิสัยมุ่งอธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ ดังนั้น ในการพัฒนาจริยธรรม จึงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนตามคุณธรรมจริยธรรมที่ยึดถือในวิถีการดำเนินชีวิต อย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยติดตัว ส่วนแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่เน้นให้ความสำคัญกับการเสริมแรง มาใช้ในการปรับพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคล สำหรับแนวคิดพฤติกรรมศาสตร์ มุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคล ให้ความสำคัญกับวิธีการกำหนดพฤติกรรมที่จะพัฒนา รวมถึงขั้นตอนและวิธีการพัฒนาจริยธรรมให้สอดคล้องกับงานวิจัย

บทความที่ ๑๓ **บัณฑิต มจร : ปลังการทำงานและจิตวิญญาณเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม** โดย พระมหาประยูร โชติวิโร และคณะ กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงว่า การปฏิบัติศาสนกิจและปฏิบัติงานบริการสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นงานบริการสังคมที่ตอบสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ เป็นประโยชน์

ต่อสังคม การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับโครงการยุทธศาสตร์ตามแผนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา นิสิตได้รับการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีความรู้ ได้ประสบการณ์ และเกิดทักษะในการดำเนินงานตั้งแต่การเขียนโครงการ เครื่องมือการบริหารจัดการในพื้นที่และสามารถประยุกต์องค์ความรู้ดังกล่าวไปต่อยอดได้ในอนาคต

บทความที่ ๑๔ บทบาท มจร กับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โครงการบรรพชาและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๖๑ โดย พระมหาประยูร โชติวิโร และคณะ กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงว่า การดำเนินโครงการบรรพชาและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยกองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี ร่วมกับ วิทยาเขต คณะ วิทยาลัย ห้องเรียน และหน่วยวิทยบริการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดโครงการบรรพชาและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนขึ้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดช มหाराช โดยมีจำนวนโครงการที่เสนอเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น ๓๖๖ โครงการ ประมาณการผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๕๖,๖๔๔ รูป/คน ในพื้นที่ ๕๕ จังหวัดทั่วประเทศ และในต่างประเทศ ๔ โครงการ โดยสะท้อนให้เห็นว่า การจัดบวชเณรและอบรมเยาวชน นอกจากการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชนแล้ว ทุกท่านถือว่าได้ช่วยยั้งความมั่นคงให้กับพระพุทธศาสนาด้วย

บทความที่ ๑๕ บทบาท ม จ ร ของ พระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา โดย พระมหาประยูร โชติวิโร และคณะ กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงโครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้พระบัณฑิตที่ผ่านการคัดเลือกจากนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต วิทยาลัย และห้องเรียนต่าง ๆ ที่มีจิตอาสาและสมัครมาเป็นพระบัณฑิตนักพัฒนาบนพื้นที่สูงในเขตทุรกันดาร โดยมีพื้นที่ปฏิบัติศาสนกิจครอบคลุมในหมู่บ้านชาวเขา ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน ลำพูน เชียงราย แพร่น่าน ตาก และพะเยา ชชาติพันธุ์ชนเผ่าคือ กะเหรี่ยง เย้า มูเซอ ลีซอ ม้ง ลีัวะ อาข่า ไทยใหญ่ จีนยูนนาน และไทลื้อ

นอกจากนี้ ภาคภาษาอังกฤษ ยังมีบทความอีก ๒ บทความ คือ

Article I Development of an Instructional Model of ASEAN Cross Cultural Learning of CLMV Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University by Assoc. Prof.Dr.Phra Rajvaramethi, Vice-Rector for Administration, MCU Good models of ASEAN cross cultural learning of CLMV students studying at Mahachulalongkornrajavidyalaya

(๑๘)

University focuses on three aspects consisted of 1) pattern of conduct, 2) the principle of coexisting, and 3) following the Buddhist sect. The model of activity is to promote cross cultural learning consisted of exchanging learning from their own experiences and cultural activity demonstration through collaborative learning. In summary, ASEAN cross cultural learning management, components of ASEAN cross cultural learning, ASEAN cross cultural learning process and activities for cross cultural learning can promote a happy living together in the society.

Articla II **Buddhist Perspective on Economical Preservation** by Asst.Prof.Dr. Walmoruwe Piyaratana Senior Lecturer, Department of Buddhist Studies Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wang Noi, Ayutthaya, Thailand Buddhist term ‘samajīvikam’ has extensive meaning which useful to apply even now a day. The life spending with balanced economy brings the happiness to the person in this very life. One who expects happiness in this very life should lead his/her life in accordance with income. Income and living expenses should be balanced. If one spends more than the income, probably there is an issue that leads life’s misery. Neither expenses should excess the income nor should income excess the expenses. While having enough wealth, if one spends a misery life or while having no enough wealth if one spends an extra ordinary life or luxurious life both do not accept by Buddhism. Aim of preservation of economy in Buddhism means balancing life style without facing any troubles.

สำหรับรายละเอียดบทความทั้งหมดนี้ ผู้ใคร่ต่อการศึกษา สามารถอ่านได้ในหนังสือสารนิพนธ์เล่มนี้.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจอมไทยสฤษดิ์



สมเด็จพระปิยมหาราช
ไตรปิฎกยกศึกษาสง่าชน
วิชาชั้นสูงจูงงานประสานกิจ
ยุคบุกเบิกฤกษ์สู้รู้หนทาง
ส่งไม้ต่อก่อดีหลากชีวิต
ดินสู่ดาวพราวฟ้าจ้าแสงโพลง

สมเด็จพระภัทรมหาราช
ศักดิ์และสิทธิ์คิดค่าเท่าสากล
พุทธธรรมนำชาติเชื่อมศาสตร์ใหม่
ทุกก้าวย่างสร้างสถิติอารอย
สร้างโอกาสศาสตร์ศิลป์ส่งดินเกิด
ทางพันทุกซบูกสิกทั่วพฤกษ์ไพร

สมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
วางศิลามหาฤกษ์เปี่ยมเบิกบาน
มวก. หอบประชุมกลุ่มนักปราชญ์
สูงมงคลล้นจิตบัณทิตชัย
มจร. ก่อเกื้อเอื้อเพื่อบพ
อยู่กลางหาวก้าวใหม่สมใจปอง

ทรงประสาธน์มหาจุฬาฯกล้ากุศล
บรรลุลผลสันติสุขปลูกสายกลาง
ตามแนวคิดลายพระหัตถ์ชัดเจนสร้าง
สุขสว่างจุดหมายปลายอุโมงค์
แรงอุทิศกำสรดผ่านคดีไค้ง
กว่าจะโล่งค้อยคือสืบท้อทน
ทรงประกาศรับรองก้องเวหน
ลืมหาดานโลกนี้สมที่คอย

ส่งเสริมให้เป็นมนุษย์สูงสุดสอย
แสงเทียนน้อยหลายหมื่นส่องชื่นใจ
ลายแทงเลิศอริยทรัพย์ระยับใส
หลักสูตรให้รู้ละชนะมาร
แผ่ธรรมทั่วแผ่นดินรอบถิ่นฐาน
เลียดชมพูกุบ้านลานบุญไทย
วชิรราชโปรดปรานประทานให้
ธรรมสมัยสุขเสนอเสมอทอง
จึงงามดเด่นดาวแพรวแสงส่อง
อย่าลืมหอมแดนเกิดกำเนิดเดิม

ดร.อดุลย์ คนแรง ป.ธ.๙, พธ.บ., ป.อบ., น.บ., ศษ.บ., ศศ.ม., ป.ร.ด.

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำปรารภ	(๓)
ถ้อยแถลง	(๕)
บทบรรณาธิการ	(๖)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจอมไทยสถาปนา	(๑๙)

๑ ภาคภาษาไทย

ตอน ๑ พระพุทธศาสนาและปรัชญา

ศาสนา กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	๑
พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)	
การศึกษาสงฆ์สมัยพุทธกาล	๒๙
พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร.	
มัชฌิมยามและวัยท่ามกลาง	๔๑
พระศรีธวัชเมธี	
ลัทธิมานีกี	๕๑
ศาสตราจารย์พิเศษจำนงค์ ทองประเสริฐ	
ศึกษาวิเคราะห์โลกธาตุตามทรรศนะทางอภิปรัชญา	๖๑
ศาสตราจารย์พิเศษ อติศักดิ์ ทองบุญ	
วิสุทธิมรรค : วิถีแห่งการยกระดับภูมิปัญญาในเกราบาท	๗๗
รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร	
ไตรลักษณ์กับการพัฒนาคุณภาพมนุษย์	๙๕
พระครูใบฎีกาหัสดี กิตตินนฺโท, ผศ.ดร.	
ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	
โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	๑๐๗
ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี	
พินิจเรื่องกรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเกราบาท	๑๑๙
พระมหาวิริชฌ์ วรินฺโท, ดร., ผศ.ดร.วิโรจน์ คุ้มครอง	

(๒๒)

“กาย” ในภาษาบาลี เครื่องมือการพัฒนาปัญญา พระมหาโกมล กมลโธ	๑๓๑
การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารงานภาครัฐ เพื่อความปรองดองในสังคมไทย พระมหาสันติ ธีรภทฺโท, ดร. นายธนพล เมฆเสน	๑๔๙
พระพุทธศาสนากับการสอน ผศ.ดร.เจษฎา มุลยาพอ	๑๖๓
ทวารธรรม : ข้อปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ดีมีสุข ผศ.สันติ เมืองแสง	๑๗๙
จิตภาวนา นายสุขญา ศิริธัญญกร	๑๙๕

ตอน ๒ พระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การศึกษาและพัฒนาการภาวะผู้นำทางสังคมเชิงพุทธ พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.	๒๑๓
การจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน พระราเชนทร์ วิจารณ์โท, ผศ.ดร.	๒๓๓
สิ่งที่ประเสริฐสำหรับชีวิต พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์, ผศ.ดร.,รศ.รวีโรจน์ ศรีคำภา	๒๔๕
วิธีการนำภาษาสันสกฤตในรูปแบบวรรณกรรมมาใช้ในภาษาไทย รศ.ดร.ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร	๒๖๑
การบริหารการศึกษา : แนวคิด ทฤษฎีและรูปแบบการบริหารจัดการ รศ.ดร.สิน งามประโคน	๒๗๑
การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สำหรับการจัดการเรียนการสอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	๒๘๕
ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับ “หนทางแห่งสันติภาพ” ผศ.ดร.อภิรมย์ สีดาคำ	๒๙๙

<p>ประสบการณ์การทำงานวิจัย : เล่าสู่กันฟังภายใต้โจทย์ “แนวปฏิบัติของเครือข่าย พระนักพัฒนาบนพื้นที่สูงและกระบวนการสื่อสารวัฒนธรรมการเรียนรู้” ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผศ.ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์</p>	๓๒๑
<p>การเมืองภาคประชาสังคมในยุค ๔.๐ ผศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม</p>	๓๓๑
<p>การบูรณาการการเรียนการสอนกับโครงการตามรอยประวัติศาสตร์ไทย ภาคภาษาอังกฤษ ของนิสิตชั้นปีที่ ๓ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ์</p>	๓๔๕
<p>ธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของการเรียนรู้ ผศ.ดร.ผดุง วรรณทอง</p>	๓๕๕
<p>การสร้างจิตสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร ผศ.ดร.สมเดช นามเกต</p>	๓๖๗
<p>บทบาท มจร กับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โครงการบรรพชาและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๖๑ พระมหาประยูร โชติวิโร</p>	๓๘๓
<p>บัณฑิต มจร : พลังการทำงานและจิตวิญญาณเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม พระมหาประยูร โชติวิโร</p>	๔๑๙
<p>บทบาท ม จ ร ของ พระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา พระมหาประยูร โชติวิโร</p>	๔๔๕

๒ ภาคภาษาอังกฤษ

<p>Development of an Instructional Model of ASEAN Cross Cultural Learning of CLMV Students in Mahachulalongkornrajavidyalaya University Assoc.Prof.Dr.Phra Rajvaramethi</p>	455
<p>Buddhist Perspective on Economical Preservation Asst.Prof.Dr.Walmoruwe Piyaratana</p>	475

(๒๔)

๓ ภาคผนวก

คณะกรรมการฝ่ายจัดสัมมนาทางวิชาการ	๔๘๗
คณะกรรมการฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์	๔๘๙
ผู้ดูแลมรดกงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒	๔๙๑

๑ ภาคภาษาไทย

ตอน ๑ พระพุทธศาสนาและปรัชญา
